

Legyen fény!

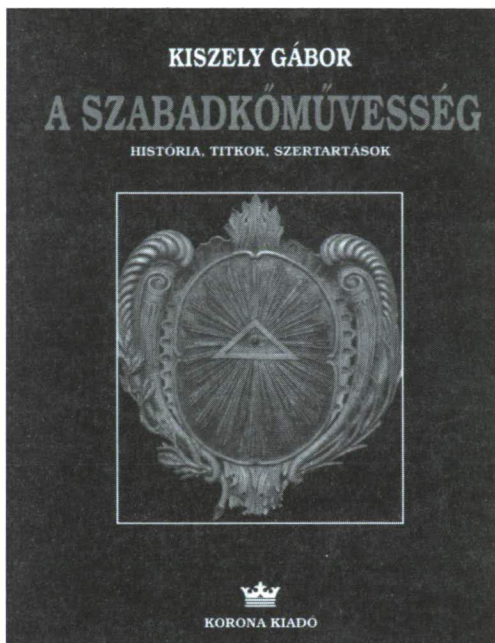
KISZELY GÁBOR: *A szabadkőművesség. História, titkok, szertartások.* Budapest, 1999, Korona Kiadó.

A kötet bár nem a legfrissebb, mégis érdemes egy kis figyelmet szentelni rá, hiszen a maga nemében egy igazi csemege. Sokszor hallhatjuk ezt a szót: szabadkőművesség, a szó ismerős lehet, a mögötte megbújó fogalmat azonban csak igen kevesen ismerik nagyobb mélységében. Némelyek azzal vádolják a szabadkőművességet, hogy politikai és gazdasági világrumormra tör, vagy egyéb, a valósággal aligha társítható zagyvaságokat tálalnak tényként a minden szenzációra éhes, – igényesnek aligha mondható – a média minden gyümölcsét válogatás nélkül magába tömő tömegek legnagyobb örömére. Kiszely Gábor ezen kötetét nem a szenzációs leleplezés, hanem az ismeretek gyarapítása jegyében írta, történészhez méltó alaposággal és objektivitással. Ezt azért fontos leszögezni, hogy aki nem ezért szeretne bepillantást nyerni a szabadkőművesség „titkaiba”, az megkímélhesse magát a kötet felkutatásával járó fáradságtól.

A tizenkét fejezetből álló kötet bevezetőjének szánt *Fiat lux* című fejezetében a szerző bemutatja a szabadkőművesség nem ismeretéből eredő konfliktust, amihez a szabadkőművesek misztikus titkolózása is hozzájárult az idők folyamán. Továbbá kifejti célját: az európai és az egyetemes szellem-történetre nagy hatást kifejítő szabadkőművességről kíván előítéletektől és misztériumgyártástól mentes ismereteket adni olvasójának.

Az *Anglia és a szabadkőművesség* című fejezet bevezetőjéből megismerhetjük a szabadkőművesség önmeghatározását, amiből

kiderül, hogy a szervezet olyan (általában) férfiakból álló testvéri szövetség, amelynek célja tagjai spirituális és morális tökéletesítése és ez által az egész emberiség erkölcsi és szellemi fejlődésének elősegítése a közös munka által a szeretet szolgálatában. Ezt persze különböző korokban különböző országokban a masszonok (szabadkőművesek) különféle módon értelmezheték, vegyük például Maximilien Robespierre munkásságát.... Persze nem szabad az általánosítás hibájába esni egy kiragadott példa alapján, hiszen ha Walt Disney „testvér” munkásságát vetjük össze a fentebb vázolt önmeghatározással, akkor azt lehet mondani, hogy maradéktalanul meg tudott felelni a főbb célkitűzéseknek. A szerző felvázolja a történelmi hátteret, ami a szabadkőművesség megszületését előidézte, bemutatja a kereszténység válságát a kora újkor Angliájában és a kor nagy gondolkodóinak válaszkereséseit a társadalmi problémákra.

A felvilágosodás elmagányosít, a tiszta tudás nyomasztóvá válik, az ember elfordulhat Istentől is, szabad lehet! Azonban a felvilágosodás embere az ismert világ határainak addig soha sem tapasztalt mértékű táulásával párhuzamosan hitében megfogvatkozva, kétségeivel és nyers tudással elméjében biztonság után vágyott. Végül a szabadkőművesség kínál megnyugvást a testvériség „intézményén” keresztül, amit a szeretet hat át. A szabadkőművesség titkot kínált a szertartásokkal és eskütelletel valamint misztikus szimbólumokkal tűzdelt öszszefüggéseivel, és szellemi, lelki otthont nyújtott az elidegenült világból a közösségi élményre vágyóknak. Az első Nagypáholy 1717-ben alakult meg Londonban. Megismerhetjük a szabadkőműves elnevezés eredetét és alkotmányát. Ebből kiderül, hogy miként ildomos viszonyulni egy szabadkőművesnek a világ dolgaihoz. Bemutatásra kerülnek az „Ósi határkövek”, ami egyfajta szabadkőműves kódexként funkcionál, majd leírja a szerző az angliai szabadkőművesség történetét vázlatosan napjainkig. A végösszegzésből kiderül, hogy Nagy-Britanniában a Nagypáholy 8000 páholyt fog össze, amelyeknek 800 ezer tagja van jelenleg, és a Nagypáholy élén Kent hercege, II. Erzsébet unokatestvére áll nagymesteri rangban.

A harmadik fejezetben a szerző a páholy munka, jelképek és fokok, bemutatására vállalkozik. Az olvasó megismerheti az angol típusú masszonikus szentély felépítését, a *Három Nagy Világosság*ot alkotó szimbólumokat és azok jelentését. A három szimbólum: a Biblia, a körző és a szögmérő. Kiszely ezek jelentéséről és egymással való kapcsolatról rendkívül érdekesen ír. Majd a szabadkőművességbe való felvételi ceremóniát ismerhetjük meg, amit ha kiáll a „kereső” (páholyhoz csatlakozni kívánó), inasi fokot nyer és a „testvériség” tagjává válik, az inasi fokot a legény foka, azt pedig a mesteri fok követi. A szerző részletesen leírja a fokok

mögötti tartalmát és a beavatási szertartások dialógusait. Ez igazán érdekes rész, talán egy kívülálló itt kerülhet legközelebb a szabadkőművesek világához, itt lehet be egy picit a titokba. Ha czecket a ceremóniákat titoknak lehet nevezni.

A negyedik fejezetben a *Királyi Boltív* és a *Magas Fokok* lényegével ismerkedhetünk meg, amibe csak a mesterfokkal rendelkezők léphetnek be.

A Magas Fokok az elmúlás utáni létre kínálnak választ. Ezek függetlenek ugyan egymástól, mégis személyi összefonódások figyelhetők meg közöttük. Több mint egy tucat Magas Fok létezik, néhány fontosabb: *Templomos Lovagok*, *Máltai Lovagok*, *Konstantin Vörös Keresztjének Rendje*. Ebben a fejezetben is betekintést nyerhetünk néhány rituálé szövegébe.

Az ötödik fejezetet Franciaországnak szentelte a szerző. Anglia mellett Franciaország szabadkőművessége bírt és bír a mai napig meghatározó szereppel a masszonéria történetében. A fejezet felépítése hasonló az angliai helyzetet bemutatóéhoz, a rövid történeti előzmények bemutatása után Diderot, Voltaire és Rousseau munkásságát ismerhetjük meg egy kicsit másként, mint ahogy azt megszoktuk. Ezt követően a masszonéria térnyerését, az uralkodó osztállyal valamint az egyházzal való kapcsolattal követhetjük nyomon. Majd egy kis kitérőt tethetünk a misztikus élmények után áhítózó, ezért súlyos összegeket fizető masszonok és az ostobaságot kihasználó szemfényvesztők közt.

A szabadkőművesség és a forradalom kapcsolatáról olvashatunk ezt követően, és egy álom szertefoszlik – a „testvérek” egymást gyilkolják. *Robespierre* hatalma csúcsán és a bakón. Majd a masszonéria keserves újjáéledéséről és Bonapartéről rajzolódik ki egy igen érdekes kép: a császár militarizálja a Nagyoriens-et, saját céljaira használja a „testvériséget”. A restauráció utáni időszakot, a

radikalizálódó, szabadkőművességet és az egyház elleni harcot is megismerhetjük. Továbbá a „tesvériség” I. és II. világháború alatti tevékenységét és az újjáéledés időszakát is megtudhatjuk ebből a fejezetből.

A hatodik fejezet Németország, a hetedik Ausztria és Svájc szabadkőművességéről tájékoztatja az olvasót.

A nyolcadik fejezetben Magyarország szabadkőműveseinek történetét ismerteti a szerző. Az első magyar páholyt 1777-ben hozza létre *Draskovich János*. Olvashatunk továbbá a Martinovics-féle összeesküvés és a masszonéria közötti kapcsolatról, a szervezet irodalmunkra gyakorolt hatásáról, az 1848–49-es szabadságharc emigráns masszonjairól, majd a *Pulszky Ferenc* vezette magyarországi János-rendű Nagypáholyról. Továbbá megismerheti az olvasó a *Martinovics páholyt* és nagymesterét: *Jászi Oszkárt*, a magyar masszonok két világháború alatti tevékenységét és megítélését.

A második világháború utáni két nagymester, *Supka Géza* és *Benedek Marcell* a *Magyar Kommunista Párttal* vívott küzdelmét tárja elénk az író, igen árnyalt kép alakulhat ki az olvasóban a Párt módszereiről. Végül az 1989-es újjáéledésről és a magyar szabadkőművesség mai helyzetéről kaphatunk képet.

A kilencedik fejezet a katolikus egyház és a szabadkőművesség viszonyát taglalja. A tizedik fejezetben Itália, a tizenegyedikben egyéb országok szabadkőművességének történetébe nyer betekintést az olvasó.

A kötetet lezáró fejezet az *Et facta est lux*. Ebben Kiszely mintegy elvartja a história, a titkok és szertartások fonalából szőtt, az egyetemes szellemtörténet átható „titkos” szellemi közösségről írott művének szálait.

A kötet végén találunk egy neves külföldi és magyar szabadkőművesek neveit tartalmazó mellékletet. Megdöbbenő lehet a masszonériával eddig még nem találkozók számára a világ jeles tudósainak, politikusainak, művészeinek a neveit felfedezni ezen a listán. Néhány név a lista elejéről: Mihail Bakunyin, Balzac, Alexander Graham Bell, Hector Berlioz, Ludwig van Beethoven, George Herbert Bush, Sir Winston Churchill, Charles Darwin. Súlyos nevek ezek. Azt azonban nem tudhatjuk meg Kiszely munkájából, hogy milyen mélységben hatott az egyes személyekre a szabadkőművesség szelleme, mennyire határozhatta meg a páholyon kívüli hétköznapjaikat és marandó alkotásaikat. Az író a kötetben többször felhívja a figyelmet arra, hogy ne essünk az általánosítás hibájába. Úgy véli a szabadkőművesség történetében voltak olyanok, akik a „tesvériséget” saját céljaik elérésére kívánták felhasználni, de szerinte bármely más szervezet vagy vallás esetében is fellelhető ez a jelenség. Nem ítéletet, hanem világosságot akar adni a masszonériával kapcsolatban. Találunk még egy igen jól használható bibliográfiát is mellékletként a téma iránt érdeklődők legnagyobb örömére.

MÉSZÁROS TAMÁS